

USMERJANJE OTROK S POSEBNIMI POTREBAMI

Prihod novega družinskega člana je običajno vesel dogodek. Že kmalu pa se starši začnejo spraševati, ali se njihov otrok pravilno razvija, še posebej v današnjih časih, ko na spletu lahko preberemo marsikaj, kar nas včasih potolaži, drugič pa spravi v še večje skrbi. Svojega otroka nehote primerjamo starši z otroki drugih staršev, ki že znajo in zmorejo to in ono. Te primerjave so lahko nevhvaležne, saj nas včasih prehitro zaskrbi, da kaj ni v redu in se s tem preveč obremenjujemo.

Po drugi strani pa nam včasih lahko tudi pokažejo, da se naš otrok na določenem področju ne razvija po pričakovanjih in prav ta skrb vas lahko popelje k svetovalni delavki v vrtcu ali kakemu strokovnjaku s področja zdravstva. Skupaj presodimo, kateri način bi bil najprimernejši za spodbujanje otrokovega razvoja.

S 1. 1. 2019 je začel veljati nov zakon na tem področju, **Zakon o celostni zgodnji obravnavi predšolskih otrok s posebnimi potrebami** (v nadaljevanju zakon). Zakon se nanaša tako na otroke s posebnimi potrebami, kot tudi na otroke z rizičnimi dejavniki za razvojne primanjkljaje, zaostanke, ovire ali motnje. Rizični dejavniki se lahko pojavijo že v nosečnosti, med rojevanjem ali takoj po porodu. Lahko se pojavijo tudi kasneje, zaradi bolezni ali slabega socialno-ekonomskega položaja družine.

Iz zakona je razvidno, da so otroci s posebnimi potrebami ali otroci z rizičnimi **dejavniki lahko prepoznani v okviru družine, v zdravstvenem sistemu, v vzgojno-izobraževalnem zavodu** ali v okviru **storitev centra za socialno delo**. **Zakon uvaja termin zgodnja obravnava. Zgodnja obravnava pomeni prepoznavanje otroka s težavami in/ ali odstopanji v razvoju ter s tem povezano čimbolj zgodnjo obravnavo tega otroka. Obravnava naj se začne že v predšolskem obdobju, saj je le-to ključno za otrokov nadaljnji razvoj.**

Izvajalci zgodnje obravnave so po novem zakonu **Centri za zgodnjo obravnavo**, kar smo prej poznali kot **razvojno ambulanto z ostalimi strokovnjaki** (pediatri, specialnimi in rehabilitacijskimi pedagogi, logopedi, psihologi, fizioterapevti in drugimi). **Storitve zgodnje obravnave na predlog Centra za zgodnjo obravnavo izvajajo delno tudi javni vrtci in drugi zavodi.**

KAKO SE LAHKO VKLJUČI OTROKA V POSTOPEK?

V kolikor **pediater ali kateri drug izmed strokovnjakov** prepozna specifične v otrokovem razvoju, ga z **napotnico pediatra napoti v Center za zgodnjo obravnavo**. Razvojna pediatrinja otroka pregleda ter ugotovi, ali otrok potrebuje tudi dodatne obravnave, terapije ali dodatno strokovno pomoč v vrtcu, po potrebi tudi spremljevalca.

V kolikor ugotovi, da otrok potrebuje karkoli od naštetega, **se oblikuje multidisciplinarni tim** (v nadaljevanju MDT), v katerem so razvojna pediatrinja in nekateri izmed zgoraj omenjenih strokovnjakov. **Multidisciplinarni tim oblikuje ali Individualni načrt pomoči družini (INPD) ali zapisnik MDT ter v njem določi vrsto, obseg in izvajalca pomoči, ki jo bo otrok prejemal v vrtcu.**

Največkrat se otroka usmeri v program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, kar pomeni, da otrok ostane vključen v svoj vrtec, dodeli pa se mu dodatna strokovna pomoč (najpogosteje jo izvajata specialni in rehabilitacijski pedagog in/ ali logoped). Včasih pa se otroka usmeri v prilagojen program za predšolske otroke – to poznamo kot razvojni oddelek. Tak oddelek se lahko nahaja znotraj običajnega, večinskega vrtca ali znotraj drugega zavoda.

Zakon dopušča tudi drugo pot.

Včasih se zgodi, da starši pri otroku ne zaznajo razvojnih posebnosti, prav tako tudi ne otrokov pediater. V vrtcu pa vzgojiteljica opaza določena odstopanja v otrokovem razvoju, ki so po njenem strokovnem mnenju prevelika, da bi jih spregledali. Takrat vzgojiteljica običajno povabi starše na pogovorno uro, kjer jim predstavi svoja opažanja. V kolikor se tudi starši strinjajo, da imajo opažanja vzgojiteljice podlago, se v proces vključi svetovalna delavka, ki, ob predhodnem pisnem soglasju staršev, izvede opazovanje otroka v oddelku. **Nato vzgojiteljica in svetovalna delavka oblikujeta dokument, imenovan *Obvestilo otrokovemu osebnemu zdravniku, ki ga izročita staršem.*** Na starših je, da ta dokument odnesejo otrokovemu pediatru, ki presodi, ali bo otroka napotil v Center za zgodnjo obravnavo, od koder se stvari odvijajo kot je bilo opisano v prejšnjem odstavku.

Možna je še tretja pot,

Kadar starši sami opazijo, da otrokov razvoj odstopa od pričakovanega. V tem primeru se lahko odločijo, da bodo težavo omenili otrokovi vzgojiteljici in/ ali svetovalni delavki. **Skupaj lahko presodimo, ali je že čas za obisk drugega strokovnjaka.** Lahko pa vaša opažanja omenite otrokovemu pediatru, ki bo otroka po presoji napotil v Center za zgodnjo obravnavo, od koder je pot enaka kot v prejšnjih dveh primerih.

Ko prejmete individualni načrt pomoči družini ali zapisnik MDT za vašega otroka, ta dokument čimprej prinesite v vrtec. V vrtcu se bomo potrudili, da bomo čimprej lahko zagotovili predvideno pomoč za vašega otroka. **Včasih je to možno šele z začetkom naslednjega šolskega leta, saj imajo strokovni delavci, ki izvajajo dodatno strokovno pomoč, sredi šolskega leta običajno že zapolnjen urnik.**

V kolikor bo vaš otrok vključen v program za predšolske otroke s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo, se pred koncem šolskega leta, v katerem bo otrok začel obiskovati osnovno šolo, pogovorimo o smiselnosti pomoči tudi v šoli. Če je mnenje vrtca, staršev ter strokovnjakov iz Centra za zgodnjo obravnavo, da bo otrok potreboval pomoč tudi v šoli, vam razložimo tudi postopek pridobitve te pomoči.

Pripravila: Dušanka Lainšček Grkinič, svetovalna delavka